

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus, ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. III. Vtrum in primatu totius Ecclesiæ sit aliquis legitimus Petri sucessor, illeque sit solus Romanus Episcopus, & quo jure primatus universalis Ecclesiæ cum Episcopatu Romano conjunctus sit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

Et si fati superque soluta sint quæ objici solent, ut propterea magis eorum argumentorum infirmitas manifesta sit, unum addendum est: scilicet omnia quæ SS. Patres D. Paulo tribuunt, quibus conantur Adversarij probare indivisam esse auctoritatem & potestatem inter Petrum & Paulum, eadem ab iisdem Patribus de cæteris Apostolis, maximè verò D. Jacobo, imò etiam aliis Episcopis, aliquando dicta fuisse.

In primis dictus est D. Jacobus Romæ Episcopus ab Epiphonio hæresi 41. ubi inquit Hyginum Papam successisse in Episcopatu Romano, Jacobo, Petro, & Paulo; atque adeò Jacobum fuisse Romæ Episcopum, & quod maius est, Episcopum Romanum. Dicitur præterea Jacobus Petri successor, ab eodem Epiphonio eodem loco, ubi dicit Hyginum Papam novam successionem habuisse à Jacobo, Petro, & Paulo. Propterea dicitur à Chrysostomo homil. 33. in Matth. Apostolatùs apicem tenuisse, & à Clemente Romano Epist. 1. gubernasse omnes ubique Ecclesias Christi Domini: ac demum Clemens Epist. 1. Jacobum vocat Episcoporum Episcopum, & Pontificem Pontificum, quo sanè nihil unquam dici majus potuit de D. Paulo.

Tandem ea omnia de cæteris etiam Episcopis interdum dicta sunt, quæ supremam & primam dignitatem Ecclesiæ significare videntur. In primis enim ipse Senatus Apostolicus, ut refert D. Clemens lib. 6. Constitutionum. cap. 14. ad quosdam Syriæ Episcopos, *Scripsimus vobis hanc Catholicam doctrinam, ad confirmandos vos, quibus universalis Episcopatus creditus est, & commissus*: & D. Ignatius Epist. 6. vocat Episcopum Philadelphium, *Episcopum communem Ecclesiæ*. Præterea Episcopus interdum dicitur Vicarius Christi in cap. 2. *Mulier debet*. 37. quæst. 5. ubi expressè dicitur, *Episcopus Vicarius Domini est*. Concilium etiam Toletanum 6. in Exordio vocat Episcopos Hispaniæ & Galliæ *Summos Pontifices*; & Zozimus Episcopus ad Hesichium, præcipit ut Clerici per gradus Clericatus ad locum ascendant Summi Pontificatus, id est, Episcopatus. Quis verò ideò dixerit omnes Episcopos pares dignitate esse Petro, & habere regimen totius Ecclesiæ? Placuit hæc pauca ex multis quæ addi possent advertere, ut quisque intelligat, plurima interdum apud sanctos Patres repetiri de D. Paulo, tum de aliis Apostolis, ac etiam Episcopis, quæ non nisi meram commendationem continēt, nec summo vigore intelligi unquam possunt: sed de aliis Apostolis, aut Episcopis, certà quâdam analogiâ, & proportione dicuntur, quæ de solo Petro cum omni proprietate vera sunt.

72. Questionem hanc fusè satis explicatam, de uno in duobus, Petro scilicet & Paulo, Pontifice, & ut ita dixerim inversâ & imperiali oppositâ aquilâ, in qua sub uno capite duplex corpus, non duo capita in uno corpore esse dicuntur: Elegantibus versibus claudio, Fortunari lib. 3. Carminum, quibus utriusque Petri & Pauli propriissimas dotes explicat.

Colorum porta lati duo lumina mundi,

Ore tonat Paulus, fulgurat arce Petrus,

Inter Apostolicas radiantem luce coronas,

Doctior hic meritis, celsior ille gradu,

Hunc per corda hominū reserātur, & astra per illū:

Quos docet ille stylo, suscipit iste polo.

Pandit iter cæli hic unus dogmate, clavibus alter:

Est via cui Paulus, jamna fida Petrus.

ARTICVLVS III.

Utrum in primatu totius Ecclesiæ sit aliquis legitimus Petri successor, illeque sit solus Romanus Episcopus, & quo jure primatus universalis Ecclesiæ cum Episcopatu Romano conjunctus sit?

§. I.

Tribus conclusionibus triplex hæc difficultas resolvitur?

Dico primò, auctoritatem regendi universalem Ecclesiam, non esse cum officio & persona Petri extinctam, sed ad successores ejus transfuisse.

Conclusio est certa de fide, & colligitur ex verbis illis Christi Matth. 16. *Tu es Petrus & super hanc Petram edificabo Ecclesiam meam*, quibus Petrum totius Ecclesiæ fundamentum esse significavit: de ratione enim fundamenti est, non modò ædificium inchoare, sed etiam illud perpetuò sustentare & conservare; ruente quippe fundamento, totum ædificium ruat, necesse est: cum igitur adhuc Christi Ecclesia duret, durare quoque debet fundamentum, in quo sustentetur: At illud non durat in persona Petri: Ergo in ejus successoribus.

Idem deducitur ex illis verbis Christi Joan. 21. *Pasce oves meas*, quibus traditur Petro potestas pascendi & regendi omnes oves Christi: Sed Petrus non pavit per se omnes oves Christi: Ergo pavit eas per suos successores, quibus Pastoris officium communicavit.

Adde Christum Ecclesiæ in nova lege non negasse quod Synagoga in veteri concessit: At Synagoga quando peritit, per supremos Pastores Monarchicè fuit gubernata, statimque ut aliquis è vivis migrabat, alter ex Tribu Levitica in ejus locum sufficiebatur: Ergo Ecclesia in nova lege iisdem supremis Pastoribus sibi invicem succedentibus debet gubernari; cum hoc tamen discrimine, quòd successio Pontificum per carnalem propagationem in veteri lege descenderet, non tamen in nova lege, in qua status virginis cæteris aliis statibus supereminet, sed per supernaturalem quandam propagationem, nimirum electionem, quâ positâ, personæ electæ & de signatæ, supernaturaliter Christus Pastorem confert potestatem, & primatum universalis Ecclesiæ.

Confirmatur: Christus teste Apostolo ad Ephesios 4. constituit in Ecclesia Pastores & Doctores duraturos usque ad finem mundi, *Donec occurramus omnes in unitatem fidei &c. ut jam non simus parvuli fluctuantes, & circumferamur omni vento doctrina, in nequitia hominum, in astutia ad circumventionem erroris*. Quod si Pastores alios voluit Christus esse perpetuos, multò magis caput Pastorum, cum magis necessarius sit ad vitanda schismata, extinguendas hæreses, & ad regendam universalem Ecclesiam.

Confirmatur ampliùs ex fine ipsius supremi Pontificatus: cum enim non in commodum Petri, aut supremi Pontificis, sed in utilitatem Ecclesiæ institutus sit, juxta illud Augustini de Pastoribus cap. 1. *Quod Christiani sumus, propter nos est, quod verò prepositi propter vos; & Ecclesia ad*

finem usque sit permansura, non debuit, mo-
riente Petro, interire supremus ille Pontificatus,
sed tandiu permanere, quandiu ipsa Ecclesia.

77. Demum eadem veritas suaderi potest ex facto
Petri, qui morti proximus, sibi successorem Cle-
mentem declaravit, ut ipse Clemens lib. 3. Con-
stitution. cap. 46. & alij gravissimi Authores tes-
tantur; etsi alij Petro substituant Linum, & Cle-
mentem, & quartò Clementem: quam controver-
siam sic componit Bellarminus lib. 2. de Romano
Pontifice cap. 1. ut Clemens fuerit à B. Petro de-
claratus successor in Pontificia dignitate, quam
ipse humilitatis causâ cessit Lino, & Cleto, qui
in Pastoralis officio Petro fuerant adiutores, qui-
bus defunctis, successit ipse quartus Pontifex:
Non potuisset autem Petrus sibi in successorem
aliquem eligere, nisi à Christo didicisset, Pas-
toralem dignitatem fore semper in Ecclesia per
unum aliquod supremum caput conservandam,
quia nec ipse poterat propriâ autoritate illam
instituire, quam ut Vicarius acceperat, vice Chri-
sti gesturus, nec in aliam formam à Christo non
traditam commutare: Ergo &c.

Dico secundò, Romanus Episcopus est le-
gitimus Petri successor in primatu totius Ec-
clesiæ.

78. Probatur primò conclusio ex Conciliis gene-
ralibus, qui successionem in Petri sede & prima-
tu, generalemque jurisdictionem in totam Ecclē-
siam, tribuunt Romano Pontifici. In primis enim
Concilium Nicænum I. Can. 39. hæc habet: *Sic
præest Patriarcha iis omnibus, qui sub potestate
ejus sunt, sicut ille qui tenet Sedem Romæ, caput
est & Princeps omnium Patriarcharum. Quan-
doquidem ipse est primus, sicut Petrus, cui data
est potestas in omnes Principes Christianos, & om-
nes populos eorum, ut qui sit Vicarius Christi Do-
mini nostri super cunctos populos, & cunctam Ec-
clesiam Christianam. Et quicumque contraxerit,
à Synodo excommunicabitur* Hunc Canonem re-
fert Franciscus Amicus Tract. de fide disp. 6. sect.
3. atque ex Turriano, & Alano Copio, eum Ara-
bicè extare in Bibliotheca Marcelli II. Romani
Pontificis, eumque ex codice Arabico, in Lati-
nam linguam, in hunc modum transferri. *Vene-
ramur secundum Scripturas & Canonum defini-
tionem, sanctissimum Romanæ antiquæque Ecclē-
siæ Episcopum, primum esse & maximum om-
nium Episcoporum. Ut autem cunctis diuisionis sua
nationibus, imperat Patriarcha, & leges indicit;
& ut à principio Petrus Christi Vicarius, religio-
ni, Ecclesiis, caterisque ad Christum rebus per-
tinentibus, præfectus, Principum Christianorum,
Provinciarum, & omnium Gentium Dominus &
rector erat: ita ille cujus Principatus Roma est,
Petro similis, & autoritate par, Patriarcharum
omnium dominatum & Principatum obinet. Huic
Sanctioni si quis repugnauerit, & obistere ausus
fuerit, totius Synodi decreto anathemati subji-
ciatur.*

79. Eadem veritas constat ex Concilio Nicæno 2.
Act. 2. ubi approbatur Epistola Adriani Papæ, in
qua habentur hæc verba: *Cujus (Ecclesiæ Ro-
mæ) fides per totum terrarum orbem primatum
obtinens lucet, omniumque Ecclesiarum Dei ca-
put existit.* Et ex Lateranensi sub Innocentio III.
cap. 5. ubi sic dicitur: *Romana Ecclesia, dispo-
nente Domino, super omnes alias ordinariæ po-
testatis dignitatem obtinens, utpote mater univer-
sorum Christi fidelium & magistra.* Et ex Lugdu-
nensi sub Gregorio X. ubi Concilium vocat Pon-

Tom. IV.

A tificem, Vicarium Christi, & successorem Petri.
Demum ex Florentino sub Eugenio, in decreto
unionis, in quo sic habetur: *Item definimus, S.
Apostolicam Sedem, & Romanum Pontificem, in
universum orbem tenere primatum, & ipsum Pon-
tificem Romanum, successorem esse B. Petri Prin-
cipis Apostolorum, & verum Christi Vicarium,
totiusque Ecclesiæ caput, & omnium Christiano-
rum Patrem ac Doctorem existere, & ipsi in B. Pe-
tro pasceudi, regendi, gubernandi universalem
Ecclesiam, à Domino nostro Iesu Christo plenam
potestatem traditam esse.*

80. Probatur secundò conclusio ex consensu & tes-
timonio primorum & antiquissimorum Pontifi-
cum Romanorum, qui licet in propria causa, sus-
pecti esse non debent, cum ferè omnes fuerint
Sancti, & Martyres, subindeque tantam digni-
tatem falsò sibi arrogare voluisse, credibile non
est. Eorum testimonia fusè expendit Andreas Du-
vallius, in Tractatu de suprema Pontificis pote-
state, parte 1. quart. 6. eaque in tres classes di-
stribuit; nobis tria vel quatuor, quæ ad rem ma-
gis faciunt, referre sufficiet. Primum sumitur ex
Epistola 3. Anacleri, qui B. Clementi successit;
tertio enim capite illius Epistolæ, hæc verba le-
guntur. *Hæc Sacrosancta Romana & Apostolica
Ecclesia, non ab Apostolis, sed ab ipso Domi-
no Salvatore nostro, primatum obtinuit, & emi-
nentiam potestatis super omnes Ecclesias, ac to-
tum Christiani populi gregem assecuta est, sicut ip-
se Beato Petro Apostolo dixit: Tu es Petrus &
super hanc Petram edificabo Ecclesiam meam. Pri-
ma ergo sedes est cælesti beneficio Romana Ecclē-
siæ, quam Beatissimi Petrus & Paulus suo Mar-
tyrio consecrarunt. Sic Roma, quæ prius erat ca-
cedemonum artificio, omnium errorum mater &
alrix, excussis tenebris, & vanis superstitionum
ritibus abjectis, filiorum Dei, exorto Sole justiti-
æ, facta est copiosa propagatrix.*

81. Similia docent alij Pontifices: Alexander I. Epist.
91. *Relatum est (inquit) ad hujus sanctæ & Apo-
stolicæ Sedis apicem, cui summæ dispositiones
causarum, & omnium negotia Ecclesiarum ab ip-
so Domino tradita sunt, quasi ad caput, ipse
dicente Principi Apostolorum, Tu es Petrus &
super hanc Petram edificabo Ecclesiam meam. Pius
I. Christus hanc Sedem Apostolicam, omnium Ec-
clesiarum caput esse præcepit &c. Lucius I. Epi-
stolâ ad Episcopos Hispaniæ & Galliæ: Ecclesiæ
Romana, Apostolica est, & mater omnium Ec-
clesiarum. Demum Julius I. Epist. 1. ad Orienta-
les: Ipsa namque (Ecclesiæ Romana) omnibus
major & prælata est Ecclesiis, quæ non solum Ca-
nonum & Sanctorum Patrum decretis, sed Domi-
ni Salvatoris voce, singularem obtinuit principa-
tum: Tu es Petrus (inquit) & super hanc Petram
edificabo Ecclesiam meam.*

82. Probatur tertio conclusio ex continua succes-
sione Pontificum Romanorum, in Petri Sede,
descripta & testata ab antiquissimis Authoribus;
Irenæo lib. 3. cap. 3. Tertulliano in carmine con-
tra Marcionem lib. 3. in fine, Epiphano hæresi
27. Optato lib. 2. contra Parmenianum, Augusti-
no lib. contra Epistolam fundamenti cap. 4. &
plurimis Historicis, quibus non minùs credea-
dum est, quàm referentibus continuam seriem
Imperatorum & Regum.

83. Demum probari potest conclusio, & Ecclesiæ
Romæ primatus demonstrati: Primò ex eo
quod Sedes Romana semper in fide pura & illi-
bata permanit, cum tamen reliquæ omnes qua-

Nn ij

tuor Patriarchales sedes, Alexandrina, Antiochena, Constantinopolitana, Ierosolymitana, à vera fide & Apostolica doctrina interdum defece-
runt: illa enim potius sedes censetur succedere Ca-
thedrae Petri, quae constanter servavit & servat
doctrinam Petri. Unde Marcus Papa Epist. ad
Athanasium, cuius mentio fit in Florentino sess.
20. *Hæc sancta, inquit, & Apostolica mater om-
nium Ecclesiarum Christi Ecclesia, quae per omni-
potentis Dei gratiam, à tramite Apostolice tra-
ditionis nunquam aberrare probatur, sed illiba-
ta sine tenus permanet, secundum ipsius Domini
pollicitationem.* Et Lucius I. Papa & Martyr in
Epistola ad Episcopos Hispaniae & Galliae: *Eccle-
sia Romana, Apostolica est, & mater omnium
Ecclesiarum, quae à tramite Apostolice traditionis
nunquam errasse probatur, nec hereticis depravata
novitatibus succubuit, secundum ipsius Domini
pollicitationem, Ego rogavi pro te ut non deficiat
fides tua.*

84. Secundò, quia in causis & controversiis fidei,
ad Romanam Ecclesiam, velut ad sacram ancho-
ram, SS. Patres semper recurrerunt. Nam Ani-
cetum Papam à Polycarpo, & Eleutherum ab Ire-
naeo, in dubiis circa res fidei, consultum fuisse,
scribit Hieronymus in libro de vitis illustribus:
Cyprianus etiam consuluit Cornelium, ut constat
ex variis ejus Epistolis ad eundem Pontificem; &
Augustinus cum aliis Episcopis Africae recurrit ad
Innocentium I. in quaestionibus fidei, ut patet ex
Epistola 90. & 92. Item Hieronymus Damasum
Papam consuluit super quaestionem de tribus hy-
postasibus, Epist. 57. ubi sic ait: *Inde mihi Cathe-
dram Petri, & fidem Apostolice ore laudatam cen-
sui consulendam, inde tunc anime mea postulo
cibum, unde olim Christi indumenta suscepi, à
Sacerdote victimam salutis, à Pastore praesidium
ovis flagito.* Similiter in toto orbe in causis hæ-
reticis, ad Romanos Pontifices missi fuerunt hære-
tici, ut vel errores suos retractarent, vel eorum
damnationem subirent, ut videre est apud Baro-
nium in Annalibus Ecclesiasticis: de Marcione
quidem, anno 146. de Valentino, anno 155. de
Origene & ejus fautoribus anno 248. de Africa-
nis, anno 254. de Ursacio & Valente, anno 350.
de Vitali, anno 373. de Pelagio & Celestio, anno
418. & 430. & de aliis deinceps, iisdem sæculis &
annis quibus eorum hæreses exorta sunt.

85. Tertio, Romanus Pontifex non solum erga
alios Episcopos & Archiepiscopos, sed etiam
erga Patriarchas suam jurisdictionem & autho-
ritatem sæpè exercuit, adeò ut Nicolaus I. Episto-
lâ ad Michaëlem Imperatorem, octo Patriar-
chas Constantinopolitanos à Romanis Pontifici-
bus depositos enumeret, inter quos fuit Anti-
mus, seu Antemus, quem frementibus & furen-
tibus Augusto & Augusta, intrepidè Agapetus
deposuit, & in ejus locum Menam virum san-
ctissimum substituit. Damasus etiam Flavianum
Patriarcham Antiochenum deposuit, & ad di-
cendam causam, Romam venire coëgit, ut con-
stat ex Theodoro lib. 5. hist. cap. 3. Neque solum
Romanus Pontifex, Patriarchas quando pecca-
runt deposuit, sed etiam suis sedibus, si ab aliis
quibusdam injustè ejectos esse contingeret, re-
stituit, ut notum est de Athanasio Alexandrino,
Paulo Constantinopolitano, & Marcello Anci-
rano, à Synodis Orientalibus depositis, quos
Julius I. restituit: de Chrysofomo item, quem
Innocentius I. ab exilio revocari mandavit, &
Arcadium Imperatorem, ejusque uxorem Eudo-

A xiam, propterea anathemate percussit, ut con-
stat ex Nicephoro libro 3. cap. 34.

86. Quarto, Romanæ Ecclesie primatus ex eo
apertè colligitur, quòd semper in Conciliis, in
quibus Romanus Pontifex non interfuit, datus
est primus locus Legatis ejus, quidquid in con-
trarium dicat Calvinus. Nam in Nicæno præse-
disse Romani Pontificis Legatos constat, qui
enim primi subscripserunt, fuerunt Hosius Epif-
copus Cordubensis, Vitus & Vincentius, Ro-
manæ sedis Legati, ut videri potest apud Spon-
danum anno 325. num. 7. & omnes ferè graves
Scriptores qui de Nicæna Synodo tractant, te-
stantur. In secundo Concilio generali, nimi-
rum Constantinopolitano primo, autoritate
Damasi celebrato, nulli præsentibus fuerunt Le-
gati Pontificis, sed in eo Nectarius Constantino-
politano Episcopus præsedidit: quia (ut inquit
Bellarminus libro 1. de Concil. cap. 19.) cum
vellet Pontifex, post convocatos Orientales
Episcopos Constantinopolim, eos vocare Ro-
mam ad celebrandum ibi Concilium, iis justas
ob causas se excusantibus, non misit Constanti-
nopolim Legatos, sed permisit ut in eo præside-
ret Episcopus Constantinopolitanus. In tertio
generali, scilicet Ephesino, celebrato anno 431.
præsedidit Cyrillus Episcopus Alexandrinus, no-
mine Celestini I. ut constat tum ex Epistola Ce-
lestini ad Cyrillum, in qua suas vices illi man-
dat, eumque instruit, quo pacto debeat ad Nes-
torium excommunicandum se gerere: *Quamobrem
(inquit) nostra sedis autoritate adscita, nostræ
que vice & loco cum potestate usus, ejusmodi non
absque exquisita severitate sententiam exequeris
&c.* Tum ex Epistola Cyrilli ad Nestorium, in
qua, nomine Romani Pontificis, illi excommu-
nicationem fulminat, nisi resipiscat. In quarto
Concilio generali, qui fuit Chalcedonense, lo-
co Romani Pontificis Leonis primi, præse-
derunt Paschasius & Lucentius Episcopi, & Bo-
nifacius ac Basilius Presbyteri, qui & primi sub-
scripserunt, & sententiam contra Dioscorum di-
xerunt, ut ex actis hujus Concilij liquet. In
quinto Concilio generali, quod fuit Constan-
tinopolitanum secundum, Vigilius nullo misit
Legatos, quia ut historia hujus Concilij refert,
volebat illud celebrare in Italia. Sed hoc non ob-
stante, Concilium illud obtinuit vim œcumeni-
ci, propter Romanorum Pontificum approba-
tionem; nam & ipse Vigilius, licet non statim,
& alij, approbarunt, ac ratum habuerunt. Unde
D. Gregorius libro 1. Epistolâ 24. non minus
hoc Concilium, quàm reliqua quatuor priora,
universali Ecclesie consensu ait esse celebrata. In
sexto generali, quod fuit Constantinopolitanum
tertium, anno 680. celebratum, præsedidit Pon-
tifex Romanus per suos Legatos, Theodorum
& Gregorium Presbyteros, & Joannem Diaconum,
& Constantium Subdiaconum, qui ut ex
Concilio apparet, primi ad sententiam dicen-
dam nomine Romani Pontificis interrogantur:
primi sententiam dicunt. Et licet primus Impera-
tor & federit & subscripserit, non tamen ut Index,
sed honoris causâ, & tantum ut cõsentiens iis que
à Synodo decreta fuere: *Ego (inquit) N. fidelis
in Christo Jesu Deo Imperator Romanarum, con-
sentiens omnibus que definita sunt, & ea reci-
piens.* Non igitur ipse definit, sed quod defi-
nitum fuerat acceptavit. Contra verò Concilij
Præsides ita subscribunt: *Ego N. definitus sub-
scripsi.* In septimo Concilio generali, quod fuit

Nicænum secundum, anno 787. celebratum, loco Pontificis Romani, præfederalunt Petrus Archiepiscopus, & Petrus Presbyter, Abbas Monasterij S. Sabæ urbis Romanæ, qui ut ex Concilio constat, primi federunt, primi interrogati sententiam tulerunt, primi subscriperunt. In octavo generali, quod fuit Constantinopolitanum quartum, anno 869. celebratum, præfederalunt Romani Pontificis Legati, Donatus & Stephanus Episcopi, cum Marino Diacono: qui primi sententiam dixerunt & subscriperunt, subscribente Imperatore post Patriarchas, etiam si rogatus fuisset, ut ante omnes subscriberet. In aliis Conciliis generalibus postea in Ecclesia celebratis, ipsi Pontifices Romani, per se ipsos immediate præfederalunt, ut in quatuor Lateranensibus, in duobus Lugdunensibus, in Viennensi, Florentino, & Lateranensi quinto, sub Leone X. celebrato. In Tridentino verò sub Paulo III. incepto, & sub Pio IV. finito, præfederalunt varij Cardinales, à Summis Pontificibus qui tunc Ecclesiam regebant, delegati.

Denique suaderi potest conclusio ex SS. Patribus, præsertim ex D. Bernardo libro 2. de consideratione cap. 8. ubi Eugenium Romanum Episcopum alloquens, sic ait: *Age indagemus diligentius quis sis, quam geras pro tempore personam in Ecclesia Dei? Quis es? Sacerdos Magnus, Summus Pontifex. Tu Princeps Episcoporum, tu heres Apostolorum, tu primatu Abel, gubernauit Noë, Patriarcham Abraham, dignitate Aaron, auctoritate Moyses, iudicauit Samuël, Petrus potestate, unitione Christus: Et infra: Alij in partem sollicitudinis, tu in plenitudinem potestatis vocatus es. Aliorum potestas certis arctatur limitibus, tua extenditur & in ipsos qui potestatem super alios acceperunt.*

Demum ad ejusdem veritatis confirmationem placet hic transcribere titulum Epistolæ quam Orientales ad Julium III. per Simonem Sulkam, totius Orientis ab Euphrate usque ad Iudæos Patriarcham scripserunt, quam Masius Bruxellanus ex Syriaco Latinam factam publicavit, ut testatur Spondanus anno 1553. num. 16. Hujus ergo ad Pontificem Epistolæ hæc erat inscriptio: *Patri Patrum, & Pastori maximo, concinnanti mitras, ungentique Sacerdotes & cingenti zonis, Petro temporis nostri, ac Paulo dierum nostrorum, & cingulo comprehendenti universum cœlum Christianorum: qui es loco Christi Domini nostri. Tu sedes in sede alta & sublimi Principis Apostolorum, tenentis claves regni cœlestis: cui ore suo salutari Dominus noster dixit, Quidquid ligaveris in terra, erit ligatum & in cœlo; & super eum fundavit Ecclesiam suam, adversus quam porta inferi nihil valebunt in generatione generationum. Nunc porro tibi dedit eam Christus Deus noster, & Salvator noster, ut sedear super eam. Tu item es fons vivus, cujus aqua non deficiunt; & quisquis sitiverit, aquam est, ut ex te bibat aquas vitales, ut sedet sitim suam. Tu es lucerna que non extinguitur, sed illustrat omnes creaturas, ut candela que est supra candelabrum, & ut Joannes Baptistæ, qui posuit dexteram suam super caput Christi Dei nostri; & in te videt lumen universa Respublica Christiana, qua est proles Ecclesia sancta. Tu es murus fortis civitatis, & matris civitatum Romæ, quam piscatus est Princeps Discipulorum Petrus, & prudens architectus Paulus, qui lumen præbuerunt omnibus hominibus dissentis atque implicatis errore Saranæ. Tu es*

Tom. IV.

A *caput omnium Patrum, sicut erat Petrus caput omnium Discipulorum, cui est data sedes alta & sublimis in terra; sic his ultimis temporibus alta & excelsa est sedes tua, ipsa Roma, magna & celeberrima.*

Dico tertio, conjunctionem primatus universalis Ecclesiæ cum Episcopatu Romano, neque esse de jure humano Imperatorum, nec de jure purè Ecclesiastico, seu ex sola dispositione Petri, qui talem conjunctionem fecit, sed etiam de jure divino instituto à Christo, id est ex speciali ordinatione Christi, subindeque ad Ecclesiæ universalis primatum, non posse alium eligi, quàm Episcopum Romanum.

B Prima pars constat, quia ut supra art. 1. ostensum est, Principes sæculares nullum jus habent in res Divinas & Ecclesiasticas, sed solum in temporales & humanas. Unde falsum est quod de Phoca Imperatore, & Pipino Gallorum Rege commentatur Calvinus, quod ille primatum dederit Bonifacio III. hic jurisdictionem in Galliam Zachariæ; constat enim ante Pipinum Romanos Pontifices jurisdictionem spirituales habuisse in Gallos, & Phocam tantum declarasse Imperiali Edicto contra Cyriacum Patriarcham Constantinopolitanum Oecumenici titulum sibi usurpantem, soli Episcopo Romano jure competere: ut videre est apud Baronium anno 606.

Secunda verò pars non est ita certa: nam Sotus in 4. dist. 24. quæst. 2. art. 3. Bannez 2. 2. quæst. 1. art. 10. dubio 4. & alij docent, jure divino supremum Pontificatum non esse annexum Episcopatu Romano, sed tantum ex jure Ecclesiastico, & ex facto D. Petri, qui cum primatum à Christo esset consecutus, Antiochenam sedem deseruit, & Romæ sedem suam usque ad mortem figere voluit; ideoque dicunt Ecclesiæ constitutionem fieri posse, quod Summus Pontifex Sedem Romanam cum altera mutet, seu alibi transferat, vel etiam quod nulli se sedi addicat, instar Pauli, qui nusquam sedem statam & fixam habuit.

C Opposita tamen sententia, quam tenent Cajetanus opusculo de primatu Romanæ Ecclesiæ, Canus libro de locis Theol. cap. 4. 5. & 6. Turremata in cap. Rogamus, Bellarminus, Valentia, & alij, quibus novissime subscripsit Dominicus à S. Trinitate, Carmelita discalceatus, tomo 3. Bibliothecæ Theologicæ lib. 3. sect. 4. cap. 8. videtur probabilior: Tum quia Marcellus Papa in Epistola ad Antiochenos scribit Petrum Domino jubente venisse Romam, & ibi fixisse suam sedem: *Petri sedes* (inquit) *primitus apud vos fuit, postea jvbente Domino, Romam translata est.* Tum etiam, quia D. Ambrosius libro 5. Epistolæ 32. D. Gregorius in explicatione 4. Psalmi pœnitentialis, & Egesippus libro 3. de excidio Hierosolymitano cap. 2. narrant, cum Petrus carcere solutus, Romæ exiret, Christum illi occurrisse & Petro interroganti, quò pergeret, respondisse: *Vado Romam iterum crucifigi.* Quo responso Petrum intellexisse dicunt, sibi divinitus mandari ut Romam reverteretur, & ut morte suâ supremum orbis Pontificatum in Romana Sede perpetuò stabiliret. Quod urget Papa Gelasius in decreto de Scripturis Apocriphis. Addo quod, nisi speciali Dei ordinatione, ac divino proinde jure, supremum Ecclesiæ primatus esset inseparabilis à Sede Romana, fuisset aliquando separatus; cum tot fuerint hujusmodi separationis occasiones, tempore Imperatorum,

Na iij

Tyrannorum, Gothorum, & aliis, quod tamen nusquam factum legitur. Quando enim Summi Pontifices Galli, Clemens V. Joannes XXII. Benedictus X. Clemens VI. Innocentius V. Urbanus V. & Gregorius XI. Avenioni in Gallia 73. annorum spatio commorati sunt, non definebant esse Romani Episcopi, & dignitas Pontificatus semper remansit in illis Pontificibus Episcopatu Romæ conjuncta, ut videre est in Bullis Pontificiis ibi ab illis datis.

21. Varias autem hujus divinæ ordinationis & institutionis assignat congruentias Baronius Tomo primo Annalium, quarum præcipua ex urbis splendore & majestate sumitur: electa fuit Hierosolyma caput & sedes omnium Synagogarum, in qua Summus Pontifex cum suo Concilio resideret: ita post ejus in cælum ascensum, eligeretur Roma caput & sedes totius orbis, in qua Christi Vicarius resideret, *ut lux veritatis qua in omnium gentium revelabatur salute, efficacius se ab ipso capite per totum mundi corpus diffunderet* (ait Leo Papa) magisque constaret doctrinæ Evangelicæ virtus & efficacia, ut quæ fuerat omnium errorum auctrix, fieret magistra cultrixque veritatis. *Hic* (subdit idem Papa) *conculcanda Philosophia opiniones, hic dissolvenda erant terrena sapientia vanitates, hic confutandi demonum cultus, hic omnium sacrilegiorum impietas destrueda: ubi diligentissima superstitione habebatur collectum, quidquid usquam fuerat vanis erroribus insitutum.*

Serm. I.
de SS.
Petro
& Paul.
10.

Ex his intelliges, Romanum Episcopatum, & primatum totius Ecclesiæ, non esse duas sedes, aut duos Episcopatus, sed unum, qui Petri factus, & Christi mandato, erectus est ad Episcopatum totius orbis, in cujus signum non datur nisi unum pallium Episcopo Romano, ut notavit Bellarminus libro de Pontifice.

§. II.

Solvuntur objectiones.

22. **C**ontra primatum Romani Pontificis objiciunt hæretici: Concilium Nicænum non totum orbem, sed certam regionem regendam assignat Romano Pontifici: Ergo non habet primatum in totam Ecclesiam. Consequentia patet, Antecedens probatur ex Canone sexto illius Concilij, ubi sic habetur: *Antiqua consuetudo servetur per Ægyptum, Lybiam, & Pentapolim, ita ut Alexandrinus Episcopus horum omnium habeat potestatem; quia & urbis Roma Episcopo parilis mos est.* Quibus verbis (inquit Calvinus) assignatur Romano Pontifici certa regio gubernanda, eaque perexigua, declaraturque unus ex Patriarchis, non autem caput aliorum.

23. Verùm ad hunc Canonem duplex adhiberi potest solutio. Prima est, Nicænum eo loco non comparare Episcopum Alexandrinum cum Romano Pontifice, ut Pastore universali, sed tantum ut Patriarcha Occidentis, & in eo ambos ut Patriarchas paritem velle habere potestatem in Ecclesiis variatum Provinciarum, sibi ut Patriarchis subditas. Quod ut magis explicetur: Sciendum est, Romanum Pontificem, præter Summum totius orbis Pontificatum, cujus beneficio in quolibet Patriarchas jus habet, tribus aliis dignitatibus instructum & decoratum esse. Prima, quod sit Episcopus urbis Romæ: Secunda, quod Archiepiscopus, tertia, quod Pa-

A triarcha. Quatenus Episcopus, potestas ejus Romano districtu coercetur; ut Archiepiscopus latius se extendit, sic enim vicini Episcopi ei specialius quam reliqui totius orbis subjiuntur; quatenus verò Patriarcha, quasdam Provincias, ut & reliqui Patriarchæ, sub suo regimine habet, multo tamen ampliores quam alij. In dignitate ergo Patriarchatus, parilis illi mos est, juxta prædictum Canonem Concilij Nicæni, cum Patriarcha Alexandrino, & cæteris Patriarchis, quia nimirum ut Patriarcha, præest suis Provinciis, ad modum aliorum Patriarcharum.

94. Secunda, & fortè melior hujus Canonis explicatio est, Alexandrinum Patriarcham debere gubernare illas Provincias, quia Romanus Pontifex, ante omnem Conciliorum definitionem, consuevit permittere Episcopo Alexandrino regimen Ægypti, Libyæ, & Pentapolis; sive consuevit per Alexandrinum Episcopum illas Provincias gubernare. Sic intellexit hunc Canonem Nicolaus I. in Epistola ad Michaëlem, ubi ait Concilium Nicænum nihil statuisse circa Romanam Ecclesiam, quoniam potestas ejus non ab hominibus, sed a Deo est, sed tantum ex forma Romanæ Ecclesiæ constituisse statum aliarum Ecclesiarum. Illique videtur suffragari textus Græcus, *τοῦτο οὐκ ἐστὶν ἐξ ἡμῶν*, id est hoc allatum est, quod non significat paritatem, seu æqualitatem inter Alexandrinum & Romanum Episcopum, ut notat Joverius ad marginem hujus Canonis. Et sane quod hæc interpretatio legitima sit, & Concilium eo Canone non intendat certam regionem regendam assignare Romano Episcopo, eique primatum in totam Ecclesiam denegare, ut contendit Calvinus, patet primò ex eo quod in Concilio Chalcedonensi Act. 16. à Paschasio Episcopo sic Canon ille sextus Concilij Nicæni recitatur: *Ecclesia Romana semper habuit primatum, antiqua autem consuetudo servetur &c.* Quocirca Patres Concilij post lectum illum Canonem dixerunt: *Perpendimus omnem primatum, & honorem præcipuum, secundum Canones, antique Romæ Deo amantissimo Archiepiscopo conservari.* Unde valde probabile est quod Bellarminus asserit in libris vulgatis deesse initium hujus Canonis sexti Concilij Nicæni, nimirum verba illa à Paschasio in Chalcedonensi recitata: *Ecclesia Romana semper habuit primatum.* Nam Julius I. Epistola ad Orientales Episcopos ait ex decreto Nicænae Synodi definitum esse, Romanam Ecclesiam inter omnes primatum tenere; ipsaque Sacrosancta Synodus Can. 39. suprâ conclus. 2. relato, & in Bibliotheca Marcelli II. Arabicè scripto, hæc habet: *Sic præest Patriarcha iis omnibus qui sub potestate ejus sunt, sicut ille qui tenet sedem Romæ, caput est & Princeps omnium Patriarcharum.*

D

95. **E** Objiciunt secundò hæretici: Gregorius Magnus lib. 4. Epist. 32. recusat dici universalis Episcopus, & hoc nomen, tanquam prophænum, ac factum & superbiæ præ se ferentem, respuit. Et in alia Epistola hæc scribit: *Eccè in præfatione Epistole quam ad me ipsum qui prohibui direxisti, superba appellationis verbum, universalem me Papam dicens imprimere curasti, quod peto mihi ultra sanctitas vestra non faciat.* Ergo censet B. Gregorius, Romanum Pontificem non habere primatum in universam Ecclesiam.

96. Respondeo nomen hoc *universalis Episcopi*, æquivocum esse, & duobus modis intelligi & usurpari posse. Primò quidem ut ille qui dicitur

universalis, intelligatur esse solus Episcopus, omnium urbium Christianarum, subindeque alij non sint verè Episcopi, sed tantum vicarij illius. Secundo, ita ut alijs remanentibus verè Episcopis, ille curam habeat totius Ecclesie, sed generalem, & propria aliorum Episcoporum munia non excludentem. Cùm ergo D. Gregorius nomen Episcopi universalis, tanquam prophanium, & factum ac superbiam præ se ferens recusat, tale nomen primo modo usurpat, ut patet ex verbis quæ subjungit, *quia vobis subtrahitur, quod alteri plusquam ratio exigit preberetur.* Et paulo post: *Si enim universalem me Papam vestra Sanctitas dicit, negat se hoc esse quod me fatetur universum* (id est Patriarcham in totam Egyptum, Lybiam, & Pentapolim) *recedant verba, quæ vanitatem inflant, & charitatem vulnerant.* Et lib. 7. Epist. 69. ad Eusebium: *Si unus universalis est, restat ut vos Episcopi non sitis.* Itaque cùm Papa universalis Episcopus dicitur, tale nomen sumi debet in secunda acceptione, quatenus scilicet, reliquis Ecclesie Prælati in integrum remanentibus, tanquam caput universæ Ecclesie præest: sicut enim reliqua corporis membra, quamvis ab influxu capitis pendeant, propria munia obeunt; sic & Episcopi proprium munus & dignitatem servare non desinunt, quamvis à Pontifice tanquam ab universali capite dependant, & omnis eorum potestas ab eo derivetur. Et in hoc posteriori sensu Concilium Chalcedonense nomen universalis Episcopi Romano Pontifici tribuit, & ante illud Concilium, plures Romani Pontifices, ut Sixtus I. Victor II. Leo I. illud legitime usurparunt: D. tamen Gregorius ab eo abstinuit, ut humilitate & modestiâ, Joannis Constantinopolitani, qui universalis titulum usurpabat, arrogantiam penitus frangeret atque confunderet.

97. Tertio objicit Calvinus: Si ideò Romana Ecclesia primatum obtineat, quia illic usque ad extremum sedit Petrus, deberet Antiochia secundum locum tenere, cùm longo tempore Antiochenam sedem Petrus tenuerit; Jerusalem tertium, cùm in ea Jacobus sederit, & quartum Ecclesia Ephesina, cùm eam fundaverint Paulus, & Joannes, qui usque ad mortem illam rexerit: Sed hic ordo non servatur inter illas Ecclesias, cùm Antiochiam præcedat Alexandria, & Jerusalem fuerit semper ultima: Ephesina verò Ecclesia nullum habuerit certum in Concilij locum: Ergo &c.

98. Respondeo numerum & dignitatem Patriarchalium sedium non pendere ex dignitate Apostolorum qui in illis sederunt, sed ex dispositione & voluntate Petri, ut testantur Anacletus, & B. Gregorius: ille enim Epist. 3. sic habet: *Prima sedes est cœlesti beneficio Romana Ecclesia. Secunda autem sedes apud Alexandriam Beati Petri nomine, à Marco ejus Discipulo atque Evangelista consecrata est. Tertia autem sedes apud Antiochiam ejusdem, id est Beati Petri Apostoli nomine, habetur honorabilis: quia illic, priusquam Romam veniret, habitavit, & Ignatium Episcopum constituit.* Ille verò lib. 6. Epist. 37. ad Eulogium Episcopum Alexandrinum hæc scribit: *Itaque cùm multi sint Apostoli, pro ipso tamen principatu sola Apostolorum Principis sedes in auctoritate convaluit, quæ in tribus locis unius est. Ipse enim sublimavit sedem, in qua etiam quiescere, & presentem vitam finire dignatus est. Ipse decoravit sedem, in quam Evangelii-*

A *stam Discipulum misit. Ipse firmavit sedem in qua septem annis, quamvis discessurus, sedit. Cum ergo unius atque una sit sedes, cui ex auctoritate divina tres nunc Episcopi præsentent, quidquid ego de vobis audio, hæc mihi imputo.* Hæc Gregorius: quibus verbis constat, hæc Patriarchalium sedium divisionem factam esse voluntate Petri. Cur autem Alexandria prælata sic Antiochiæ, cùm tamen Antiochiæ Petrus per seipsum sederit, rationem reddit Baronius in compendio Spondani anno 45. num. 16 quia nimirum Alexandria tunc temporis erat quasi totius orbis theatrum, ad quod ex omnibus mundi partibus universæ ferè gentes confluebant.

ARTICVLVS IV.

An facti legitima electione Summi Pontificis, immediatè & per se primò sit de fide, hanc personam in particulari, v. g. Clementem IX. esse verè Pontificem?

§. I.

Quibusdam præmissis referuntur sententia.

99. **S**uppono primò, dupliciter aliquid dici posse de fide divina, nimirum vel immediatè, sive formaliter, vel mediatè tantum, sive virtualiter. Illud dicitur esse de fide divina immediatè, quod immediatè revelatum est à Deo; mediatè verò, quod evidenter inferitur ex una propositione immediatè à Deo revelata, & ex alia lumine naturali nota. Exemplum veritatis primi generis est, quòd Christus sit homo, secundi, quòd sit risibilis.

100. Suppono secundò, difficultatem in titulo propositam non esse de Summo Pontifice cujus electionem nullam esse declaravit Ecclesia, nec de eo cujus electio est dubia, & nondum determinata, sed de Summo Pontifice quem legitime electum fuisse declaravit Ecclesia, acceptando eum in Summum Pontificem. Ideò que in titulo posuimus, *facti legitima electione Summi Pontificis*, De illo ergo Pontifice legitime electo, & ab Ecclesia acceptato, qualis nunc est Clemens IX, feliciter Ecclesiam regens, inquirimus, an immediatè & per se primò sit de fide illum esse verè Pontificem & Ecclesie caput?

101. Partem negantem tenere videntur ex Thomistis Turrecremata, Cano, & Bannez, expressè verò eam docet extra Scholam D. Thomæ Alphonsus à Castro lib. 1. adversus hæreses cap. 9, ubi hæc scribit: *Quamvis credere tenemur ex fide, verum Christi successorem esse supremum totius Ecclesie Pastorem, non tamen tenemur eadem fide credere, Leonem, aut Clementem, esse verum Petri successorem, quia non tenemur ex fide Catholica credere, eorum quemlibet rectè & canonicè fuisse electum.* Unde concludit, quòd qui hoc negaret, non esset dicendus hæreticus, sed schismaticus.

102. Affirmativa tamen sententia communior est inter Theologos, eamque ex Thomistis expressè docent Joannes à S. Thoma 2. 2. Tractatu de Summo Pontifice disp. 2. art. 2. & Dominicus à S. Trinitate tomo 3. Bibliothecæ Theologicæ lib. 3. sect. 4. cap. 10 ubi eruditè hanc questionem pertractat. Est tamen inter Authores hujus sententiæ aliqua differentia, quia aliqui dicunt